

HELENA DRDLOVÁ
KDYŽ SE MNOU
PŮJDEŠ
TAJGOU

MOBA

Helena Drdlová
Když se mnou půjdeš tajgou

Odpovědná redaktorka Anna Sances
Grafická úprava Ivana Náplavová
Obálka Ondřej Vašíček/PT MOBA
Tisk Finidr, s. r. o., Český Těšín

Vydala Moravská Bastei MOBA, s. r. o., Brno 2023
www.mobaknihy.cz

© Helena Drdlová, 2023
© Moravská Bastei MOBA, s. r. o., Brno 2023

Vydání první

ISBN 978-80-279-0804-2

HELENA DRDLOVÁ

KDYŽ SE MNOU
PŮJDEŠ
TAJGOU

MOBA

Věnováno G.

*Nebo zas ten váš rudý prapor. Co ty si myslíš?
Myslíš, že je to prapor? Jen se podívej, to vůbec není
prapor, ale zlé lesní divoženky malinový šátek,
povídám – a proč zlé? Na malé děti tím šátkem mává,
pomrkává, mládence na smrt vábí, moc na ně sesílá.
Vy jste ale uvěřili, že je to prapor, přijď ke mně
ze všech stran chudák a proleta...*

Boris Pasternak: Doktor Živago

POSTAVY

Ajgyr

- mladá divoženka vydávající se do lidského světa

Alexej

- voják a komunista z Petrohradu

LIDÉ ZE SIBIŘE I ODJINUD:

Iču

- Ajgyřin evencký přítel, vystupuje též pod jménem Ilja Severinov

Sergej Stěpanovič Maljušin

- obyvatel vesnice Listvjanka, sympatizuje s rudými

Marja Petrovna

- Maljušinova žena

Gríša a Bjambyn

- Maljušinovi pomocníci

Jurij Antonovič Bogdanov

- starosta vesnice Buguldějka

Marakujev

- starý muž z vesnice Buguldějka, chová ve velké úctě divoženky

Oleg Severinov

- Ičuův nevlastní bratr

Grigorij Davidovič Gordon

- velitel jednotky rudých na východním břehu Bajkalu

Dmitrij Ivanovič Selenin

- Alexejův mentor

Elias, Sergej a Joža

- Alexejovi přátelé z války

Petr Volkov

- gymnazista z Petrohradu

Petr Klavdievič Golikov

- vojenský komisař velící rudým silám v Irkutsku a okolo Bajkalu

Radola Gajda

- jeden z velitelů československých legií

Boris Fjodorovič Ušakov

- náčelník štábu Gajdovy skupiny

Nikolaj Bucharin

- bolševický revolucionář a člen ústředního výboru strany, v příběhu též patron Dmitrije Ivanoviče Selenina

DIVOŽENKY:

Anadyr

- Ajgyřina matka, průzkumnice

Keptuke

- nejstarší sestra Ajgyřina kmene

Tuguma, Kalčin a Kotu Mafu

- další altan-umun Ajgyřina kmene

Ajoga

- nejstarší sestra kmene umune-talu

Keta, Nanai a Muram

- dospělé divoženky patřící k Ajgyřině kmeni

Gytneu a Lada

- mladé divoženky, Ajgyřiny vrstevnice

Iltik

- mladá divoženka z kmene umune-oron, se kterou se Ajgyr kdysi spřátelila

PROLOG

„Vypráví se, že hluboko v nitru Sibiře žil stařec jménem Bajkal. Vlasy mu věkem zešedly, pak zbělely a nakonec vypadaly, zuby měl žluté, oči divoké a vous tak dlouhý, že si ho mohl třikrát omotat kolem pasu. S tím starcem žila v divočině i jeho dcerka, krásná lehkonohá Angara.

Její otec byl starý žárlivec a nerad viděl, když se okolo čumu postaveného hluboko v tajze potulovali návštěvníci. Obzvláště byli-li to mladí muži. Jenže ani on, přestože byl moudrý a často rozmlouval s Matkou Sibiří, nemohl uhlídat svou dcerku navěky. Jednoho dne se zapovídala s mořským rackem, který jí pověděl, že Jenisej, odvážný bystrooký mladík, už celé dny obchází okolo jejího domova a hoří touhou se s ní setkat.

Slovo dalo slovo a brzy si spanilá Angara domlouvala dostaveníčka v tajze. Její otec, třebaže byl nevrlý a žárlivý, nebyl vůbec hloupý a hned si všiml, že dívka mizí každý den na dlouhé hodiny pryč a vrací se se zasněným úsměvem, jaký mívají jen zamilovaní. Nakonec se rozhodl zamknout nešťastnici doma, aby mu už nemohla nikam utéct.

Angara však byla stejně chytrá jako krásná. Jednoho dne připravila k večeři velikého tučného omula a když stařec po dobrém jídle usnul, ukradla mu klíč, odemkla dveře a už ji lehké nožky nesly pryč.

Jen co však stačila doběhnout do lesa, uslyšela za sebou těžký dupot otcových nohou. Pronásledoval ji a vyhrožoval, že až ji chytí, hrozně ji potrestá. Angara

viděla, že nemá jinou možnost, a tak ve strachu odhodila náhrdelník z mušlí, který jí daroval. A hned byla lehčí a utíkalo se jí o něco lépe.

Brzy ji však otec znovu doháněl a zase jí vyhrožoval krutým trestem. Angara za sebe odhodila luk, vlastnoručně vyrobený dar od otce, a hned se jí běželo lehčeji.

Nakonec už byla tak blízko svému milému, že viděla jeho jasné blýskající se oči a jeho rozevřenou náruč. Ale otec jí byl zase v patách a ubohá Angara už neměla čeho se zbavit. V poslední chvíli, kdy už si myslela, že je s ní konec, jí její milý hodil pár bot – pevných kožených, jaké nosívají jen lidé. Angara zaváhala, zda si je má obout, vždyť chodila celý život bosa. Otec se však blížil. A tak do nich přece jen vklouzla a rozběhla se tak rychle, že byla hned z jeho dosahu.

Když však starý Bajkal viděl, že mu dcerka utíká pryč, posadil se do mechu, v jedné ruce náhrdelník z mušlí, ve druhé luk, a rozplakal se. Volal Angaru a prosil ji, aby se vrátila a nenechávala ho v tajze samotného.

Dívka už už chtěla skočit do náruče svého milého, ale v poslední chvíli zaváhala. Otcův pláč jí krutě drásal srdce a s lítostí pohlížela na náhrdelník i na luk, které jí byly tak milé a tak dobře jí sloužily. Poznala, že nemůže otce jen tak opustit, zanechat ho samotného v hlubokých lesích. Jenomže nedočkavý mladík už ji volal a zval ji, aby se stala jeho nevěstou, a ona nevěděla, jak se má rozhodnout.“

Hlavička útlé černovlasé dívenky klesla na rameno ženy nápadně podobných rysů, která příběh vyprávěla.

„Copak už spíš, mláďátko?“

„Nespím,“ zaprotetovala holčička divoce, přestože se jí oči klížily. „Jak to bylo dál? Odešla?“

„Jak tak Angara nerozhodně přešlapovala mezi svým otcem a svým milým, stalo se, že ji každý popadl za jednu

ruku a ani jeden ji nechtěl za žádnou cenu pustit, i kdyby ji měli třeba roztrhnout. Angara v zoufalství volala velikou Udun-sibir, aby jí pomohla a rozsoudila je. A její prosba byla vyslyšena. Bylo určeno, že bude trávit polovinu roku se svým mužem a polovinu roku se svým otcem. A tak zůstává Angara natažená přes celou tajgu. Jednou rukou se dotýká Jeniseje a tou druhou Bajkalu, svého starého otce, který celý půlrok, kdy je o samotě, pláče, a za ty věky už kolem sebe vyplakal celé jezero.“

„Byl Jenisej člověk? Proto za ním odešla?“

„Odešla, protože ho milovala. Ale ze stejného důvodu se rozhodla i zůstat. Byla součástí obou světů.“

„Dal jí přece pár bot. Jistě to musel být člověk,“ mudrovala holčička.

„To už nám příběh neříká. A teď spi, mláďátko. Zítرا nás čeká dlouhý den.“

„Budeš mi večer zase vyprávět? Viděla jsem, jak se na tebe dneska Keptuke šklebila.“

„To víš, že ano. Kolikrát jen budeš chtít.“

„Slibuješ?“

„Slibuju. Ale teď je čas spát.“

Holčička se vítězoslavně usmála. Chvilí se zdálo, že bude žadonit ještě o další pohádku, pak ji však přemohla únava. Těžká víčka beznadějně klesla a zanedlouho už oddechovala klidným, pravidelným rytmem vlastním jen spokojeně spícím. Žena u ní ještě chvíli seděla a broukala tichou ukolébavku. Když nakonec odešla, v jejím zpěvu dál pokračovala nekonečná tajga.

1

O splněných přáních a nečekaných slibech

Ze skrýše v houštině temně zeleného kapradí pozorovala, jak ten muž propátrává očima les. Byl vysoký jako všichni bílí lidé a hrozně hubený: z ošoupaných tmavých šatů mu jako kosti trčely tenké ruce a bledé kotníky. Rozpačitě přešlapoval mezi stromy. Zdálo se, že o její přítomnosti ví, slabýma lidskýma očima však neměl šanci ji ve skvrnitém podrostu plném světla a stínů zahlédnout.

Sevřela pevněji purtu, kostěný nůž. Srdce jí prudce bušilo. *Na tohle jsi čekala*, opakovala si v duchu, aby si dodala odvalu. Pomohlo to jen trochu. Tohle nebyl nikdo z lidu Sibíře, ze snědých sobích dětí Udun-sibir, která se tolik podobala jejímu vlastnímu druhu. Tohle byl opravdový člověk, Rus bílý jako čerstvě padlý sníh.

Muž udělal další nejistý krok do lesního houští. Na nohou měl tmavé boty, jaké ještě nikdy neviděla. Stejně jako jeho šaty se i ony lišily od evenckých válenek, lýkových střevíců a kožešinových oděvů, na které byla zvyklá. Ve zrádném lesním terénu pro něj v takových botách musel být každý krok nesmírně obtížný. Neustále se ohlížel, jako by se bál, že se mu někdo objeví za zády. I ona, která byla ve čtení lidských gest začátečnicí, viděla, že má ten muž strach, že tam nechce být. Přesto zůstal.

Zavrtěla se ve svém úkrytu z kapradí. Stále ještě sbírala odvalu něco udělat, když Rus promluvil.

„Paní! Divoženko!“ Hlas měl skřehotavý a rozechvělý ranním chladem, ale rozuměla mu. „Vím, že tam někde jsi. Přicházím v míru. Prosím. Mám... mám věci na výměnu.“

V levé ruce svíral malý rudý balíček a ukazoval ho mlčícímu lesu.

Veliká Udun-sibir, ochraňuj mě, zaprosila v duchu, než vystoupila z lesního podrostu. Muž překvapeně vydechl. Nečekal, že by se mohla skrývat tak blízko.

Přiblížila se několika obezřetnými kroky. Stále si však udržovala odstup. *Před šelmou se měj vždycky na pozoru, i když je klidná*, zazněl jí v hlavě důvěrně známý hlas. Třebaže to nejspíš nevěděl, přesně to tenhle muž byl – nebezpečná, nevyzpytatelná šelma.

Znovu pozvedl ten rudý předmět. Ukázalo se, že je to pevně smotaný kus látky sytě červené barvy, jen o odstín světlejší než krev. Připomněl jí západy slunce, větvičky svídy a podzimní úrodu brusinek. Ale v čemsi se lišil: ta barva byla příliš jasná, příliš řvavá, než aby mohla vzniknout v přírodě. Takovou mohl vytvořit jen člověk. Šátek ji k sobě přitahoval magickou silou a ona se až na poslední chvíli ovládla, aby po něm nevztáhla ruku.

Udělala další opatrný krok. Strach jí seděl na hrudi jako velký černý pták.

„Mám věci na výměnu,“ opakoval muž. Vyslovil to skoro jako prosbu. Prohlížel si ji velkýma, smutnými vodnatými očima. Ruku, ve které svíral látku, měl pokrytou tuhými černými chlupy a vystupovaly z ní naběhlé modré žíly. Pod nimi však byla kůže jemná jako kůže dítěte, ne spálená mrazem a tvrdou prací jako většina rukou, které v životě spatřila.

Věděla, že si všiml hladového pohledu, který vrhla na ten rudý balíček. Pochopila, že teď je řada na ní. Sáhla

za opasek, kde měla přivázanou velkou tučnou husu. Ulo-
vila ji včera vpozdvečer v jednom ze slepých ramen Anga-
ry. Měla tmavá křídla, hlavu a zobák ozdobené černobílou
kresbou a na hrudi kaštanovou náprsenku, která se i teď
matně leskla. *Něco za něco*, připomněla si Ičuova slova
a to, jak se jí její evencký přítel pokoušel připravit na pobyt
mezi lidmi. *Pokud si chceš získat jejich důvěru, musíš
s nimi obchodovat. Jsi divoženka, budou to od tebe čekat.*

Jak tam tak stála, začínala litovat, že mu tak slepě věři-
la. Rus jí naháněl strach. Ale Evenk tady nebyl, aby mu
mohla vyčíst jeho špatnou radu. Výsledek tohoto setkání
záležel jen a jen na ní.

Uchopila husu za tenký krk. Muži při pohledu
na kořist zasvítily oči. Napadlo ji, že se stejně jako prve
ona musel ovládnout, aby se po ní nevrhl.

„Vyměním ji s tebou za tenhle šátek,“ řekl spěšně
a rozvinul smotek látky, aby jí ho ukázal. Byl jemný jako
pavučina. „Je to čínské hedvábí. Patřil mé matce.“ Pak
ukázal na husu. „Dáš mi ji za šátek?“

Sledoval její nehybnou tvář a nejspíš poprvé si uvě-
domil, že mu ta lesní dívka možná nerozumí. Chvilí
přemýšlel. Pak potřásl šátkem, až se ve vzduchu zavlnil
jako had. Ukázal prstem druhé ruky nejdřív na něj a pak
na mrtvého ptáka. Očima nervózně těkal sem a tam.
Růžová kůže na jeho obličejí, už na pohled stejně jemná
a neopotřebovaná jako jeho ruce, se krčila do vrásek
a vytvářela zvláštní záhyby, když pohyboval rty. Fascino-
vaně ji pozorovala. Je vůbec možné, že on a Iču pocházejí
ze stejného rodu?

Až když muž zatřásl šátkem znovu a naléhavěji, vzpa-
matovala se.

„Husu za... za šátek,“ řekla a obtížně přitom for-
movala cize znějící ruská slova. Muž párkrát překvapeně

zamrkal, než si uvědomil, že zná jeho jazyk. Pak přikývl.

„Husu za šátek,“ zopakoval. „Pospěš si, divoženko.“

Stála před ním s mrtvým ptákem v ruce, a přece se nemohla pohnout. Bez úspěchu se pokoušela přecíst tajnou zprávu ukrytou v jeho postoji, v jeho nervózním spěchu. Nemohla znát jejich skutečný důvod. Nevěděla nic o těžkostech, kterými si prošel v posledních dnech, kdy irkutský sovět rozhodl o dalším snížení přídělů potravin a zasadil tak jeho rodině i uprostřed plodného sibiřského léta těžkou ránu. Netušila o jeho zoufalé cestě z města až sem na konec světa, o hořkosti, kterou musel polykat, když místní odmítli obchod s *buržujem* a zavírali před ním dveře. Neměla ani ponětí o posledním záchvěvu naděje, kterou mu do žil vlila zmínka o divožence skrývající se v lesích za vesnicí, od které by se snad dalo získat nějaké jídlo.

Netušila nic z toho. Ale viděla, že ten muž je hladový a má strach, že by nejraději popadl husu a co nejrychleji zmizel, že se jí bojí a nechce s ní mluvit. A ona přitom měla tolik otázek!

Váhavě mu podala kořist. Muž po ní chňapl, jako by na tom ubohém bezvládném tvorovi záležel jeho život. Vytrhl jí ho z ruky a chvatně schoval pod kabát. Pak jí vtiskl do ruky šátek. Skutečně se nemýlila – byl úžasně jemný, jako pavučina nebo první jarní tráva. Rozvinula ho a kochala se pohledem na tu zvláštní rudou barvu. Muž však nespokojeně zasyčel a zavrtěl hlavou.

„Vezmi si to a zmiz. Tady není bezpečno.“

Váhavě šátek složila do malého balíčku a ukryla ho v jedné z hlubokých kapes všitých do sukně. Vzápětí se ukázalo, že to udělala právě včas.

„Hej vy tam!“

Objevili se zničehonic a rychle se blížili – dva muži ve špinavých plandajících košilích, rozcuchaní, rozšklebení a hroziví. Jeden nesl v ruce předmět připomínající dlouhou hůl.

„Ani hnout!“

Její partner v obchodu a teď zřejmě i ve zločinu vtáhl hlavu mezi ramena a roztřásl se jako osika. Husu držel pod kabátem, jako by tam schovával dítě. Jí samotné trvalo jen zlomek okamžiku, než ji instinkt pobídl k útěku. Vrhla se do lesa, odhodlaná prchat tak dlouho, dokud se jakákoliv stopa lidské přítomnosti nestane jen ošklivou vzpomínkou.

„Řekl jsem stát!“

Muž, který na ni volal, měl nepříjemný, vřeštivý hlas. O důvod víc odsud zmizet.

A pak zazněl výstřel.

Viděla ty věci už mnohokrát v rukou evenckých a burjatských lovců. A taky o nich slyšela nespočet zkazek a hrůzu nahánějících příběhů od starších sester – o tom, jak dokáží zabíjet na dálku, jak drtí kosti a trhají maso na kusy pouhým zvukem. Ztuhla v polovině skoku. Pořád byla dost blízko na to, aby ji mohli zasáhnout. Co když se příští rána trefí do ní?

Slyšela, jak se k ní blíží. Neodvažovala se otočit. Když jí jeden z mužů neurvale zkroutil ruce za zády, zachvěla se odporem a děsem, ale na boj se nezmohla.

„Bosorka,“ zavrčel ten, který ji držel. „Co s ní?“

„Když je tu jedna, můžou se okolo schovávat i další. Vezmeme ji s sebou. Uvidíme, co řekne Maljušin.“

Smýkli s ní ze svahu dolů, až ztratila pevnou zem pod nohama. Hlava se jí točila z jejich odpudivého pachu. *Tak takhle jdou cítit lidé*, pomyslela si a poprvé ji napadlo, že tahle výprava byla možná hrozně hloupý nápad. Sotva

vnímala, jak druhý z dvojice strká do hubeného muže a rve mu zpod kabátu husu. Co s ním bude dál, nevěděla.

Pro ni teď byl důležitý jen pevný stisk toho prvního muže, opravdového člověka, který ji neurvale táhl z lesa a dál směrem k vesnici plné černého kouře, uši trhajících zvuků a dalších děsivě skutečných lidí.

Dej pozor na to, co si přeješ, maličká isal-umun, řekla by jí stará Keptuke a provrtávala by ji přitom trnkovými očima zasazenými do vážné vráscité tváře. Jenže Keptuke byla pryč, daleko na severu, stejně jako všechny ostatní sestry – bolestivě, nedosažitelně daleko. A Ajgyr zbývalo jen palčivé vědomí, že šanci vzít zpátky tohle přání hned tak nedostane.

Toho rána se Alexej probudil nevrlý a rozlámaný. Sny se mu zase vrátily: byly plné dunění děl, tupých ran pěstí a svíravého pocitu marnosti, jak se jeho vlak mučivě pomalu prokousával nekonečnou sibiřskou pustinou. Opakovaly se od chvíle, co přibyl do téhle vsi skrčené na úzkém pásu země mezi bujnou zelenou tajgou a temně modrými vodami Bajkalu, a pokaždé v něm zanechaly vztek a svíravý stesk po čemsi, co neuměl pojmenovat. Jako by se pokoušel opravit pokažený stroj a ač pokaždé sáhl hlouběji do jeho útrob, nikdy nenarazil na součástku, která poruchu způsobila.

Tak jako každé ráno zůstal dlouho ležet a očima studoval praskliny a skvrny na šedivém stropě. Pokojík, který mu dali, byl plesnivý úzký kamrlík, kam se s bídou vešla lavice sloužící jako postel, stará zdobená truhla a jediná židle. Okno tu nebylo, a tak sem jediné světlo pronikalo širokou škvírou pode dveřmi.

Když konečně popadl dech a přesvědčil sám sebe, že ohlušující dunění byl jen výplod jeho fantazie, skulil se z lavice a začal se shánět po botách. Za ty tři dny už se naučil pokládat je na truhlu, kde byla o něco menší šance, že je ráno najde plné švábů.

Protáhl se. Záda měl ztuhlá a bolavá po spánku na tvrdé lavici. Jakmile se však jednou dostal z hájemství snů, bylo mu mnohem lépe. Přece jen, od jeho více než spěšného odjezdu z Irkutsku už uplynuly celé čtyři dny a každý další představoval malý zázrak. Když nechával město za zády, vůbec nečekal, že se mu podaří vydržet tak dlouho.

Zvenku zaslechl ženský hlas. Až teď si uvědomil, že to on ho vytrhl ze spánku. Musela to být Marja Petrovna, která šla krmit slepice, a jak bylo jejím dobrým zvykem, svým jasným sytým altem si u toho pobrukovala jeden z nesčetných sibiřských popěvků.

Chvilí ještě seděl v temném pokoji a poslouchal, jak jeho hostitelka venku rozmlouvá s hašteřící se drůbeží. Do vedlejší místnosti, kromě úzké komory jediné, která v domě byla, vstoupili téměř společně. On mrkal v jasném ranním světle, žena ho přivítala širokým úsměvem na kulaté růžové tváři.

„Dobré ráno, Alexeji Andrejeviči. Jak jste se vyspal?“

Aniž počkala na odpověď, usadila ho ke stolu zakrytému zažloutlým bílým ubrusem. Stejně jako většina věcí v domě nesl známky dlouhého a častého používání, ale i soustavné péče, kterou mu paní domu dopřávala a díky které stále ještě sloužil.

Marja Petrovna se začala točit kolem kamen. Za chvíli položila před Alexeje snídani – dvě vařená vejce, krajíc chleba a čaj z lesklého samovaru trůnícího v rohu místnosti. Společně se šicím strojem americké značky